

Prisbelønnet speciale 2015 (resumé)

**Luthersk lægmandsvækkelse eller stædighed og standskonflikt?
En diskussion af de stærke jydere motiver i lærebogskonflikten på
baggrund af en sammenligning af lærebøgernes intentionalitet, ind-
hold og reception.**

Speciale af Henrik Gren Hansen (vejleder: Carsten Bach-Nielsen).

I 1951 fremlagde P.G. Lindhardt et forslag til en tolkning af fænomenet vækkelse ud fra et socialt perspektiv. I kontinuitet med nyere forskning (O.N. Nielsen og H. Sanders) undersøger dette speciale den religiøse baggrund for de stærke jydere oprør mod myndighederne i lærebogskonflikten. Dette sker ved at samle og fortolke de stærke jydere kritik, sammenholdt med en analyse af de to lærebøgers intentionalitet, indhold og reception.

Analysen og sammenligningen viser, at selvom Balles lærebog i forhold til tidens øvrige lærebøger var konservativ, og selvom Balle selv var positiv over for Pontoppidans lærebog, er der betydeligt hold i de ulærde vækkelsesfolks sans for, at den nye lærebog gik på tværs af anliggender, som var helt centrale for Pontoppidan og de stærke jyder.

Det konkluderes, at konflikten er religiøs og ikke socialt betinget, men fordi konfliktens sted er det førsekulariserede samfund, får den religiøse konflikt også sociale implikationer. I diskussion med forskningen udvikles derfor et ”socioreligiøs” perspektiv, som giver plads til at tage de historiske aktørers eget verdensbillede seriøst, uden dermed at lukke øjnene for konfliktens sociale og politiske virkninger.